

Υποβρύχιο Τρίτων Υ-5

Το Υποβρύχιο Τρίτων Υ5 (τύπου *Πρωτεύς*) υπήρξε ένα από τα έξι υποβρύχια του Ελληνικού βασιλικού πολεμικού ναυτικού κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου και του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το *Τρίτων* παραγγέλθηκε από την Ελληνική κυβέρνηση στη Γαλλία το 1927 μαζί με άλλα τρία όμοιου τύπου υποβρύχια, τα *Γλαύκος ΙΙ*, *Νηρεύς Ι* και *Πρωτεύς Ι*. Ναυπηγήθηκε μεταξύ 1927–1930 στα ναυπηγεία *Ateliers & Chantiers de la Loire* στη Ναντ, κατελκύστηκε στις 4 Απριλίου 1928, παραλήφθηκε την 1 Δεκεμβρίου 1930 και εντάχθηκε στο Ελληνικό βασιλικό πολεμικό ναυτικό με τον κωδικό "Υ5".

Το *Τρίτων* Υ5 όπως και τα υπόλοιπα υποβρύχια του τύπου *Πρωτεύς* είχε διαστάσεις 68,6 x 5,7 x 4,1 μέτρα και εκτόπισμα 790 τόνων (ή 960 τόνων εν καταδύσει), εκινείτο δε με δυο προπέλες. Το σύστημα πρόωσης αποτελείτο από 2 κινητήρες Diesel, τύπου Sulzer, ισχύος 1.420 ηπρ για κίνηση στην επιφάνεια και 2 ηλεκτροκινητήρες ισχύος 1.200 ηπρ για κίνηση εν καταδύσει. Το σκάφος επανδρωνόταν από πλήρωμα 41 ανδρών. Ο οπλισμός του αποτελείτο από 8 τορπιλοσωλήνες των 533 χιλ. (6 στην πλώρη και 2 στην πρύμνη), 1 πυροβόλο των 100 χιλ. και 1 πολυβόλο των 40 χιλ. Το Υ/Β Τρίτων, όπως και τα υπόλοιπα πέντε υποβρύχια του στόλου, είχε υπερβεί το όριο της επιχειρησιακής του δράσης, τα 10 έτη σύμφωνα με τον κατασκευαστή του, παρέμενε όμως σε υπηρεσία λόγω του ότι ο παροπλισμός του είχε κριθεί αδύνατος καθώς δεν υπήρχε δυνατότητα προμήθειας νέων σκαφών.

Η 15η πολεμική περιπολία και το τέλος του Β.Π. Υ/Β Τρίτων

Στις 10 Νοεμβρίου 1942 και με κυβερνήτη τον υποπλοίαρχο Ε. Κοντογιάννη, το ΤΡΙΤΩΝ ξεκίνησε κατόπιν της Α/391 διαταγής του Α.Δ.Υ. για την 15η και τελευταία πολεμική του περιπολία. Το επιχειρησιακό του σχέδιο προέβλεπε την αποβίβαση ομάδας πέντε ελλήνων πρακτόρων και 340 κιλών πολεμικού υλικού και εφοδίων στη νοτιοανατολική ακτή της Εύβοιας και έπειτα την εκτέλεση πολεμικής περιπολίας στο κεντρικό Αιγαίο. Στις 16 Νοεμβρίου το ΤΡΙΤΩΝ έφτασε έξω από το ακρωτήριο Καφηρέας, αλλά λόγω θαλασσοταραχής ο κυβερνήτης του ανέβαλε την αποβίβαση για την επόμενη νύχτα πραγματοποιώντας εν τω μεταξύ σύντομη πολεμική περιπολία στην περιοχή. Κατά την επιχειρησιακή ώρα 16:00 εντόπισε εχθρικό υδροπλάνο με αποτέλεσμα

να καταδυθεί σε βάθος 30 μέτρων. Στις 16:20 αναδύθηκε σε περισκοπικό βάθος και διακρίνοντας κοντά στην Άνδρο εχθρική νηοπομπή αποφάσισε να της επιτεθεί. Στις 17:00 πραγματοποίησε δεύτερη επίθεση με 11 βόμβες βυθού οι οποίες δεν κατάφεραν να προκαλέσουν καμία σημαντική βλάβη στο υποβρύχιο το οποίο κατάφερε να κινηθεί βόρεια με σκοπό να εξέλθει από το στενό του Κάβο Ντόρο. Στις 20:05 ακολούθησε η τρίτη επίθεση του UJ-2102 με 13 βόμβες βυθού οι οποίες κατάφεραν να προκαλέσουν σοβαρές ζημιές στο ΤΡΙΤΩΝ. Αν και το υποβρύχιο είχε δεχτεί κείμερο πλήγμα παρέμενε διαχειρίσιμο και προσπάθησε και πάλι να διαφύγει. Στην προσπάθεια του αυτή προδόθηκε από τις κηλίδες ορυκτέλαιου και πετρελαίου που αναδύονταν στην επιφάνεια, λόγω των ρηγμάτων που είχαν προκληθεί από τις βόμβες βυθού στις εξωτερικές δεξαμενές καυσίμων του υποβρυχίου, με αποτέλεσμα να είναι συνεχώς αντιληπτό από το UJ-2102. Ανάμεσα σε άλλα αχρηστεύθηκαν τα πηδάλια βάθους και διευθύνσεως, τα βαθύμετρα, οι αντλίες, αχρηστεύθηκε η γυροσκοπική πυξίδα και χαλάρωσαν οι σφιγκτήρες των καθόδων. Στις 21:00 το ΤΡΙΤΩΝ ανήλθε σε περισκοπικό βάθος με σκοπό να προσανατολισθεί, καθώς χωρίς πυξίδα είχε χάσει το ακριβές στίγμα του. Τη στιγμή αυτή αντελήφθη το ανθυποβρυχιακό να κατευθύνεται εναντίον του με μεγάλη ταχύτητα. Καταδύθηκε τότε και πάλι σε βάθος 30 μέτρων όπου δέχτηκε μια ακόμα επίθεση με 9 βόμβες βυθού. Από την επίθεση αυτή αχρηστεύθηκε ο δεξιός κινητήρας του υποβρυχίου, κατέπεσε ο άξονας της αριστερής μηχανής, έσπασαν οι κοιλίες στήριξης των μηχανών, σφηνώθηκαν τα πρυμαία πηδάλια βάθους και άρχισε να εκλύεται χλώριο από τις βρεγμένες συστοιχίες. Για τον κυβερνήτη του ΤΡΙΤΩΝ στη δυσμενή αυτή θέση υπήρχαν δυο επιλογές: Να αναδυθεί και να παραδοθεί ειρηνικά ή να αναδυθεί και να πολεμήσει. Προτίμησε τη δεύτερη. Στις 22:00, πεντέμισι ώρες μετά την πρώτη επίθεση, ο κυβερνήτης του ΤΡΙΤΩΝ, Ε. Κοντογιάννης, διέταξε ανάδυση και «εξόρμηση δια πυροβόλου» κατά του ανθυποβρυχιακού. Φτάνοντας στην επιφάνεια άνοιξε την καταπακτή του πυργίσκου και βγήκε ο ίδιος πρώτος με το περίστροφο στο χέρι. Με το άνοιγμα της καταπακτής όμως άρχισε να μπαίνει νερό από την ανοικτή κάθοδο και προς στιγμή οι άντρες που ακολουθούσαν έκλεισαν την καταπακτή. Ο κυβερνήτης μόνος έξω από το σκάφος άδειασε το περίστροφο του πυροβολώντας κατά του UJ-2102 και προσπάθησε να φθάσει στο πυροβόλο των 10 εκ. για να ρίξει με αυτό. Το ανθυποβρυχιακό σάρωσε τη στιγμή αυτή το ΤΡΙΤΩΝ με τα πυροβόλα και τα πολυβόλα του, εμβολίζοντας το ταυτόχρονα από τη δεξιά του πλευρά. Ο κυβερνήτης Ε. Κοντογιάννης έχασε τις αισθήσεις του από τον κλονισμό και έπεσε στη θάλασσα ενώ η ομοχειρία επιφανείας, η οποία είχε εν τω μεταξύ εξέλθει στο κατάστρωμα, άνοιξε πυρ με τα πολυβόλα της ενάντια στο UJ-2102. Η απόσταση ανάμεσα στα δυο σκάφη ήταν γύρω στα 40 με 80 μέτρα και οι επιβαίνοντας σε αυτά έβαλαν εκτός των πυροβόλων και των πολυβόλων, με φορητά όπλα και χειροβομβίδες. Ο πυργίσκος του υποβρυχίου ήταν διάτρητος και φλεγόταν. Στις 22:14 το UJ-2102 βάλλοντας με όλα του τα όπλα κατευθύνθηκε με μεγάλη ταχύτητα εμβολίζοντας για μια ακόμα φορά το ΤΡΙΤΩΝ. Μετά τον εμβολισμό αυτόν άρχισε η εγκατάλειψη του υποβρυχίου. Από τους επιζώντες του πληρώματος 28 παραδόθηκαν ή συλλέχθηκαν αναίσθητοι, συμπεριλαμβανομένου και του υποπλοίαρχου Κοντογιάννη, ενώ οι Νικόλαος Μαρουλάς (Αρχικελευστής ηλεκτρολόγος) και Δ. Παπαδημητρίου (Δίοπος ηλεκτρολόγος) διέφυγαν κολυμπώντας προς την Εύβοια όπου βρήκαν καταφύγιο στο χωριό Θυμιανή διαφεύγοντας στη συνέχεια προς τη Μέση Ανατολή. Όλα τα μέλη της ομοχειρίας του υποβρυχίου σκοτώθηκαν, μαζί τους και ο ύπαρχος του ΤΡΙΤΩΝ, υποπλοίαρχος Αντώνης Δανιόλος. Ο ανθυποπλοίαρχος Χρήστος Σολιώτης, ο οποίος είχε παραμείνει τελευταίος στο υποβρύχιο, αφού άνοιξε τα εξαεριστικά για να το βυθίσει γρηγορότερα και να μην πέσει στα χέρια του εχθρού, πήδηξε στη θάλασσα όπου συνάντησε τον υποκελευστή Δ. Κακανδρή και τον βοήθησε να παραμείνει στην επιφάνεια μέχρι να συλληθθούν από λέμβο του UJ-2102. Ο Κακανδρής είχε χάσει κατά τη διάρκεια της μάχης το ένα του πόδι και παρέμενε με δυσκολία στην επιφάνεια. Στις 22:35 το ΤΡΙΤΩΝ, έχοντας πάρει κλίση από τη συνεχή εισροή νερού, βυθίστηκε στο ενδεικτικό στίγμα 38° 07' Β και 24° 39' Α παίρνοντας μαζί του τους σωρούς των 24 νεκρών του.